

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in inserate sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-niških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izvenmi nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Po pošti prejeman:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta » 13 » — »
četrt » 6 » 50 »
mesec » 2 » 20 »

Vupravnistvu prejeman:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta » 10 » — »
četrt » 6 » — »
mesec » 1 » 70 »

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 20.

V Ljubljani, v ponedeljek, 26. januarja 1903.

Letnik XXXI.

Zveza kranjskih mlekarov.

V nedeljo, dné 18. januarja, je zboroval v Logatcu ustanovni zbor „Zveze kranjskih mlekarov“. Naznanila pripravljavnega odbora smo pričbjevali tudi mi. Stvar je važnega gospodarskega pomena, zato je naša dolžnost, da o ustanovitvi te zveze povemo svoje misli.

Mlekarno so edina oblika zadrug, ki je pod tajništvom Gustava Pirca v kmetijski družbi našla nekaj opore. Pirčevega načrta v tem oziru ne moremo posebno hvaliti; praktični ni bil, to je dokazano. Danes vemo iz vseh žalostnih posledic njegove metode, da je velika neumnost pričenjati prevelike stvari. Vkljub njegovim nasvetom, ki so se n.p.r. tako žalostno izkazali pri loški — „klerikalnem“ po najgriji krivici tolikrat predbacivani — mlekarni, se danes snujejo male mlekarnice s čim najmanjšimi investicijami in dobro vspevajo. Kdor vidi loško in poljansko mlekarno in si predstavlja, kaj bi bilo z logaško, ko bi ne bila dobila neprimerno velike državne podpore, ta lahko spozna, koliko je ura pri Gustavu Pircu. Priznavati pa moramo, da pri Heinu tega nečemo vedeti.

Vkljub temu pa pošteno trdimo: Kmetijska družba je za mlekarstvo zadrugištvu v naši deželi marsikaj storila. Ideja, ki jo je podpirala v mlekarstvih zadrugah, je večje vrednosti, nego je škodovala slučajna Pirčeva nerodna roka. Kdor zasleduje delo tega moža in je prebral zlasti njegove misli o kmetijstvu na Kranjskem, bo pustil Pirca tam, kamor spada — za trideset let nazaj. Z zaostalostjo v idejah združeni naravno manj razviti talent, za kar seveda ni sam odgovoren, določa Gustava Pirca takega, kakršen je — moža, ki ima službeno nalogo pomagati kmetijstvu in ki stoji danes tudi v gospodarskem oziru na stališču kaknega liberalnega žurnalista z l. 1870. V berilih za meščanske šole bi prihodnje čase s pridom brali njegov opis kot strašilen zgled, kam vodi liberalizem.

Zveza kranjskih mlekarov diši po Pircu. S tem je povedano vse. Veliki načrti, ki jih pa „Slov. Narod“, menda Pirc ve, po kateri osebi, že razglodava, praktičnega pa nič... Vodstvo te zveze in agitacijo zanjo so prevzeli v Logatcu; predsednik ji je tamošnji živinski zdravnik, o katerem je znano, da je

v Grahovem brez vsake potrebe bunil ljudi proti vzorno vrejeni cirkniški mlekarni, ki je pa slučajno sad neutrudljive požrtvovalnosti tamošnjih duhovnikov. Logatec bodi torej središče kranjskih mlekarov! Pojte se solits takim načrtom!

Zveza mora obsegati to-le delovanje: a) Skrb za strokovno izobrazbo mlekarjev, pa tudi izobrazbo ljudstva gledé na smotre mlekarov, torej v vsem, kar je v zvezi z živinorejo — v skrbi za zboljšanje klaje, za primerne hleve, gledé na molžo itd. b) Skrb za vrejenost knjigovodstva; v ta namen mora izvrševati revizijsko delo. c) Skrb za trg; tu je treba vešdega posredovanja in — kredita.

Ali je mogoče, da izvrši te namene logaška zveza? Tega niti Pirc, niti logaški živinski zdravnik ne mislita resno. Za to je treba obsežne uprave in zanjo denarja, ki ga ni! Ne ker so začeli liberalci to akcijo, marveč ker so jo začeli nerodno in ker so pri tem več mislili na svoj liberalizem nego na krave in mleko, bo padla vsa stvar v vodo, če se kmalu ne presuče. Mlekaren je zdaj krog 35 na Kranjskem. Že teh jih bo pristopilo le en del, a še ta ne bo držal, ker ne bo mogla držati Zveza.

Liberalcem je težko svetovati. Vendar pa jim poverimo svojo misel, držé se edino vprašanja, kaj je sedaj na Kranjskem z ozirrom na mlekarstvo zvezo mogoče. Prvi, gori navedeni namen, skrb za izobrazbo lahko prevzame ustanovljena zveza. V tem oziru ima dela dovolj in veseli smo, če se nekaj — magari liberalnih sil — razguglje, da bodo tudi kaj storili za povzdigo zadrugišne ideje in zadrugišnega napredka med nami.

Drugi dve točki: revizijo in skrb za trg, pa more izvrševati po sedanjih razmerah — naj se to sliši rado ali nerado — edino le Gospodarska Zveza. Ta že ima organizirane moči in tudi pri mnogih mlekarnah že deluje v tem oziru. Kot strokovna podveza naslonjena na osrednjo Gospodarsko zvezo bi tudi zveza kranjskih mlekarov imela lepo nalogo. Zelimo si je. Ne cepili bi brez potrebe na gospodarskem polju moči, ker bi uporabili to, kar že imamo; a zraven bi pa tudi namenu primerne se samostojno razvili v strokovni organizaciji. Ta načrt bi se dal izvesti tudi denarno, kar je vendar poglavitna stvar. Če tistih par liberalnih mož, ki so jih izvolili odbor, zmore toliko, da se ogunca

dr. Tavčar in njegova dva v deželnem odboru za razumno podporo zadrugišnih zvez, jim bomo hvaležni tudi mi. Doseglo bi se, kar je vendar pri mlekarnah menda glavna stvar, da se povzdigne živinoreja in pri tem čim najbolj zviša dohodek iz mlekarstva našemu kmetu.

Državni zbor.

Dunaj, 24. prosinca.

Nov kompromis.

V politiki so kompromisi potrebni zlo, dasi je ta politična pot na jako slabem glasu. Z glavo ni mogoče skozi zid, zato mora ena stranka vsaj začasno zapostaviti svoje končne namene, da doseže, kar je v istočasnih razmerah mogoče in dosegljivo. Kaj zahtevajo češki poslanci, to je znano. Na dnevnem redu pa je v prvi vrsti bruseljska sladorna pogodba z zakonom porazdelitve sladnja na posamezne dežele in tovarne. To vprašanje pa je največje važnosti ravno za češke dežele, torej tudi za češke poslance, ki zastopajo sladorno industrijo in sladorno poljedelstvo. Torej so si morali češki poslanci odgovoriti na vprašanje: Ali obstrukcija z negotovim vsepom ali rešitev nujnih zakonov, kakor so bruseljska pogodba z zakonom sladorne porazdelitve, vojaški novinci, državni proračun.

Prvi zakon je ravno za Češko, Šlezijo in Moravsko skrajno nujen, ker mora biti potrjen še ta teden. Proti vojaškim novincem celó Mladočehi ne gredó v ogenj, in državni proračun pri nas v Avstriji ni postavka, s katero bi bilo mogoče strmolglaviti vlado, kakor kažejo izkušnje.

V mladočeškem klubu nastajemo k večjemu 11 članov, ki so vsak trenotek pripravljeni za obstrukcijo, velika večina pa v zadnjem trenotku omahne v oportunizem. Tako je mladočeški klub v zadnji seji z veliko večino sklenil, da zopet zapostavi svoje nujne predloge. S tem pa češki radikalcji zopet niso bili zadovoljni. Iskali so zaveznikov za nadaljevanje obstrukcije pri soc. demokratih. Ti so iz jeze, da je dvetretjinska večina priznala nujnost predlogoma dr. pl. Fuchsa in dr. Luegerja glede premembe poslovnika, vstali za nujnost od čeških radikalcev vloženih predlogov, in tako je bila zbornica danes zopet v znamenju obstrukcije. To bi se lahko ponavljalo vsak dan. Trebalo je novega kompromisa.

Včeraj so se vršila dolga pogajanja. Konec je bil, da sta dr. pl. Fuchs in dr. Lueger svoja nujna predloga zapostavila za 51 čeških; soc. demokratje so obljubili, da več ne podpirajo Klofačeve obstrukcije. Zazvorka in Klofač pa sta obljubila, da hočeta danes do 3. ure končati in omogočiti prvo branje zakona glede sladorne porazdelitve. Kdor ne pozna parlamentarnih razmer in čita o vednih pogajanjih, mora se vprašati: Ali je to mogoče? Da, in isto se ponovi, ko pride na vrsto vojni zakon. To vse pa dokazuje, kako nezdruve in žalostne so razmere v avstrijskem parlamentu.

Po teh dogovorih v ponedeljek in torek ni seje, da sladorni odsek dovrši svoje delo. V sredo pride v zbornici na vrsto poročilo sladornega odseka o bruseljski pogodbi in sladorni porazdelitvi. Ako je v četrtek ta razprava končana, pride na vrsto vojni zakon. Kaj se potem zgodi, o tem morda danes prve glave še ne razmišljajo, ker parlament živi od dne do dne.

Današnja seja.

Začetkom seje so poslanci Luksch in tovariši vprašali vlado, zakaj ni odpovedala trgovinske pogodbe s Srbijo. Ta pogodba škodi avstrijskemu poljedelstvu in živinoreji, ker uvoz razne živine širi živinsko kugo po naših deželah.

Nato je Zazvorka utemeljeval svoj nujni predlog, naj vlada v Pragi ustanovi češko visjo šolo za živinozdravnike. Govornik pa je hitro dokazal nujnost, katere pa celó Mladočehi niso priznali.

Posl. Klofač pa je bil danes zgovornejši. Hotel je vedeti od vlade, kako bode pokrila višje troške vsled nove vojne predloge, ki zahteva nad 26 000 vojaških novincev več na leto. Naglašal je, da njegov predlog ni obstrukcijski, marveč stvarno nujen, ker parlament mora vendar vedeti, koliko neviht troškov naloži državi. Pri tej priliki je skušal tudi zvedeti, ali je res, da se naša država pripravlja za vojni ples na Balkanu. Njemu je baje znano, da je pripravljenih več vojni korov, ki pojdejo na Turka, in da avstrijsko brodogradništvo drugi mesec običe Solun. Kje je posl. Klofač to zvedel, tega ni razodel, v vojnem ministerstvu gotovo ne. Ko bi ondi kdo hotel zvedeti to ali drugo tajnost, pokazali bi mu vrata ali pa temnico.

In čujte! Ni se še zgodilo, da bi vlada odgovarjala na obstrukcijske govore. Danes pa je na splošno začudenje vstal g. finančni minister vitez dr. Bühm in prijazno, kakor je vedno njegova lepa navada, odgovoril posl. Klofaču. Rekel je: Ker je navada, da vlada pojašnjuje svoje predloge, ko so že v

LISTEK.

Ženitev z zadržki.

(Zgodovinska črtica. Posl. — n)

V začetku 17. stoletja je vzbujal dvor španskega kralja nenavadno zanimanje pri raznih vladarskih hišah evropskih. Dasi Španija ni bila več na vrhuncu svoje moči, zlasti na morju nič več, in je vzdihovala pod težo 150 milijonov cekinov dolga, ki ga je bil zapustil Filip II., vendar na zunaj ni kazala svoje bede, in masikaterega vladarja je celo mikalo, da sklene z njo prijateljsko zvezo. Taka prilika je bila za vlado Filipa III., ki je leta 1598 zasedel prestol; španska kraljeva rodbina je bila namreč blagoslovljena s princezinjo, za katero so jeli iskati primerne ženinke.

Leta 1614 je bila infantinja Marija sicer še otrok, toda po šegi tedanjega časa niso čakali na knežjih dvorih, da otrok doraste. Ako je kazalo za državo, so skleпали zaroke

zelo zgodaj. Tudi Marija je imela že v prvi mladosti nešteto snubcev, a nikoli niso sklenili kaj gotovega. Slabotni kralj Filip III., popolnoma v rokah svojega ministra grofa Lerma, je hotel poskusiti posebno srečo s svojo najmlajšo hčerko.

Infantinja je bila stara komaj osem let, ko je prišel med drugimi snubači 1614 tudi angleški kralj Jakob I. in sicer za svojega sina, princa Karla Valeškega. Taka poroka bi bila kaj koristna španski politiki, a marsikaj je poroko tudi oviralo. V prvi vrsti so bile verske okoliščine; španska rodovina je bila katoliška, a angleška protestantske vere. Ze ta razlika je povzročala mnogo sitnosti. Razen tega se nista mogli obe rodovini takoj sporazumeti zaradi raznih drugih stvari.

Ker pa ni hotel nobeden odjenjati, so pretekla leta in leta, a stvar je ostala pri starem. Dona Marija je dopolnila že petindvajseto leto, predno je mogla stopiti v zakon.

Ne more nas posebno zanimati, kaj vse se je upoštevalo ob onem času pri taki zaroki; dovolj, da vemo, kako so vedno novi zadržki in razpori ovirali pogajanje. Tako je hotel n. pr. Filip Mariji dati za doto pol milijona skudijev, a nje starejša sestra Ana je imela dva cela milijona, ko je vzela Ludvika XIII., kralja francoskega. Jakobu I. se je zdelo, da ga Filip manj čisla kot Ludvika. In že vsled tega bi se bilo kmalu vse razdrlo, da se ni prigodilo nekaj drugega, kar je izpremenilo Jakobove nazore.

Njegov zet namreč, Friderik V., volivni knez palatinski, ki je bil izvoljen od čeških stanov za kralja namesto Ferdinanda II., je bil v veliki zadregi, kajti Ferdinand mu je pretil z veliko vojsko. Španija bi bila morala poseči vmes in pomagati volivnemu knezu. A to je bilo upati le tedaj, ko bi se vzela španska princezinja in princ Valeški. Jakob se je začel pogajati iznova. Marsikaj je odjenjal, kar je preje zahteval, in obljubil, da izpolni vse pogoje, kolikor bo

mogoče natanko. A kmalu je smrt Filipa III. prekinila nadaljnja pogajanja.

To je bilo l. 1621, in že sedem let je minilo, odkar so se pogajali o poroki. Nešteto kurirjev je tekalo ta čas s Španskega na Angleško in narobe, mnogo sej so imeli ministri obeh držav v tem oziru, marsikaj se je že ukrenilo o tem, a gotovega nič. Filip III. je bil zaradi tega tako nevoljen, da je dejal na smrtni postelji Mariji, da ne sme vzeti angleškega princa, naj se omoži rajši z drugim.

In res, tudi drugi so se zanimali za Marijo. Ferdinand II. je že zdavnaj mislil na Marijo, izprva, da jo vzame sam, ker je bil že precej let vdovec. Toda take nade so bile prazne; kakor je Ferdinand skrivaj in samo se strani omenil to, prav tako so ga tudi zavrnila popolnoma neuljudno. A cesar je potkal v drugo in sicer za sina Ferdinanda, nadvojvodo avstrijskega. In prav tega je imel Filip na smrtni postelji v mislih.

(Dalje prih.)

razpravi, zato boče svojo dolžnost storila tudi glede vojne predloge v zbornici in v odseku.

S tem odgovorom je bil posl. Klofač zadovoljen, nikakor pa ne poslanci Fresl, Choc in Rataj. Ti so še dolgo v češkem jeziku dokazovali drug drugemu, da je vojaška suknja sicer jako lepa, a predraga. Češki agrarec Kubr, ki je prejšnje dni jako marljivo podpiral obstrukcijo, se je danes spomnil, da on in mnogi njegovi volivci sáde precej sladorne pese, katero pa hočejo sladorni baroni zapleniti na škodo kmetom. Zato je dregal v Fresla, naj že konča svoje spomine iz vojaških let. Fresl, ki je sicer nizek, ali jako čvrst korenjak, zakliče Kubru: Pojdi se solit!

Sladorno vprašanje.

Posl. Kubr pa v trenutku ni potreboval soli, marveč sladorja. Dokazoval je stvarno in obširno, da kmetje ne sáde pese le za sladorne barone, marveč tudi za svoje družine in državo, ki dobiva lepe dohodke od sladorja. Slador pa se ne vari iz kamenja ali prsti, ampak iz pese, ki jo sáde poljedelci. Sád pa je ne le za kratek čas, marveč da preživljajo svoje družine in plačujejo davke. Sedaj pa pride vlada z zakonom, ki pravi: Vi kmetje smete pet let, za dobo bruseljske pogodbe, sádati le določeno množino pese, in to peso smete prodajati le določenim sladornim tovarnam. Ker pa so tovarnarji in rafinerji navadno bolj rafinirani in zviti, kakor kmetje, bodo kar pod roko, kar imenujemo kartel, določevali ceno pesi. Kmet pa že davno čuti, da je sladornim baronom bližje žep, nego kmečka pesa. Torej kmetje na noge, da nam sladorni baroni ne potegnajo kože čez glavo!

Ali morda Kubr ni resnice govoril? Posl. Udržal je potrdil Kubrove trditve, dočim sta posl. Maštalka in V. Sehnal zagovarjala tovarnarje, ki dobe premalo sladorja odmerjenega. Posl. Steiner je »povzdignil glas« za nižje-avstrijske sladorne tovarne in pesne kmete, dr. Tschan za 14 sladornih tovarn v svojem volivnem okraju.

Je pač križ, da vlada ne more vsem ustreči. Tovarnarji se pritožujejo, da po novem zakonu dobé premalo sladorja odmerjenega, kmetje očitajo vladi, da podpira rafinerije in tovarnarje. Določenih je namreč 9.615.800 met. stotov za 186 tovarn v Avstriji. Sedaj pa se pulijo, kdo več dobi. Na prvi pogled je to mešetarstvo naravnost nemoralno in se tudi ne strinja z »moderno svobodno konkurenco«. Sedaj pa so »svobodnjaki« sami prišli do prepričanja, da je svoboda dvorezen nož tudi v narodnem gospodarstvu.

Avstrijske sladorne tovarne so napravile toliko sladorja, da ne vedó, kam ž njim, in ga v tuje dežele prodajajo pod ceno, v zgubo, doma pa je slador že drag, kakor poper. Sedaj pa je vlada rekla: Toliko smete sladorja napraviti vsako leto in vsaka tovarna ga dobí določeno množino. Nove tovarne pa se od 1. sept. t. l. ne smejo ustanovljati, ako je v obližju 100 kilometrov že sladorna tovarna. Posledica bode, da bodo kapitalisti pokupili male tovarne in vse spravili v svoje malbe.

Zato so poljski poslanci čez noč postali obstrukcionisti. V Galiciji ima le knez Lubomirski večjo sladorno tovarno v Pšeworsku in menda v Tlumaczu je še ena mala tovarna. Po vladnem načrtu pa je za Galicijo odmerjenih le 56.000 met. stotov sladorja. Za v zbornici je vitez Jaworski v imenu poljskega kluba zapretil z najodločnejšo opozicijo, ako Galicija ne dobi vsaj 100.000 met. stotov. Danes pa so poljski zastopniki v sladornem odseku naravnost obstrukirali. Ko so namreč videli, da jim večina ne dovoli zahtevane množine sladorja za gališke tovarne, zapustili so sejo, ki je bila nato nesklepčna. Češki poslanci so jih zopet pregovorili, da so se vrnili in vsi oglasili kot protigovorniki. V ponedeljek in torek ima odsek zopet sejo, da si gospodje razdelé žlice in skledé.

Mažari in Balkan.

Mažari se rogajo Hrvatom pri vsakej priložnosti, kadarkoli leti zahtevajo, da se zedinijo vse hrvatske dežele v eno skupino. In vendar je ta zahteva hrvatska popolnoma opravičena po narodnostnem, pa tudi po državnem pravu. Po celem Hrvatskem in Slavoniji, Dalmaciji, Bosni in Hercegovini ter velikem delu Istre živi v ogromni večini le hrvatski narod, ki ima gotovo pravico, da se združi po narodnostnem pravu, a vrhu tega obstoji vsaj za Dalmacijo državni zakon za združitev s Hrvatsko in Slavonijo ter mu celo Ogrska ne more oporekati, dočim za Bosno in Hercegovino ter Istro trdi zgodovinsko pravo, da so nekda pripadale h kraljevini hrvatske. Tudi Hrvati ne zahtevajo nič drugega nego združitev, saj ne hrepene po kakšnji premoči nad svojimi sosedi, marveč žele z njimi živeti v miru in slogi. Oni že dobro vedo, kak vpliv bi imela zedinjena Hrvatska na jugu, saj si lepšega in ugodnejega položaja ne moremo misliti, nego bi ga imela ta državna skupina v zapadnem delu Balkana. To kar zahtevajo Hrvati, je zakonito in pravično, a za staroslavno habsburško monarhijo velike važnosti.

Kaj zahtevajo pa Mažari? Sanjarijo o pravem gospodstvu nad Balkanom. Da silijo na Jadransko morje, to je poznata stvar, in so si zato s silo vzeli Reko, od koder mislijo širiti dalje svojo vlast doli v Dalmacijo, katero že tudi sebi prisvajajo. Toda to je za njih vse premalo. Ne samo na Jadransko morje, nego tudi na Črno in Egejsko morje jih vleče želja. In zdaj, ko se misli na neko rešitev balkanskega vprašanja, seveda ne smejo manjkati Mažari kot najvažnejši (!) faktor pri razpravi takih mednarodnih zadev.

Iz Budimpešte doni glas na vse strani: Balkan spada v sfero mažarske oblasti. Poznati Rakosy je Rusijo sploh že izključil z Balkana po zvezi velike Mažarije z Rumunijo in Grško ter se ogreva za geslo: Balkan balkanskim narodom, seveda s to spremembo, da vodi vse balkanske države Mažarska mesto Rusije. Rumunom in Grkom se Mažar laska, ker ve, da obadva ne trpita Slovana, kakor sam Mažar ne, in bi z njima hotel deliti gospodstvo nad balkanskimi Slovani, katerim se sploh ne sme dati nikdar prava svoboda; turški jarem se ima zameniti z mažarskim.

Drugi Mažar Hoitsy pa je z obsežno brošuro o mažarskem gospodstvu nad Balkanom nadkrilil v smelih osnovah prvega. Ves Balkan mora biti mažarski do Črnega in Egejskega morja. Le Filipolje in Adrianopol ter Carigrad ne spadajo pod mažarsko oblast. Za to osnovo, pravi Hoitsy, je treba pa pridobiti vse prebivalce, ki spadajo deloma že zdaj pod ogrsko krono, da pomagajo Mažarom do njihovega gospodstva na Balkanu.

Kako pa Mažari znajo pridobivati svoje sosedé za omenjene osnove, vidi se najbolje iz njihovega ravnanja s Hrvati. Na ta način se že ne bi nikdar izvela mažarska balkanska ideja, ko bi bila sploh mogoča, kar pa ni bila nikdar in ne bode nikdar. Mažari se kaj radi ponašajo s svojim kraljem Ljudskom Velikim (1340 — 1382), češ, da se je njegova moč širila po celem Balkanu, kar pa ni zgodovinska resnica, saj je vladal faktično le v Dalmaciji in na Hrvatekem, v drugih balkanskih deželah pa si je le po imenu prisvajal nekako moč, kakor nad Bosno, kjer se je sprijateljil z banom Štefanom Kotromaničem ter vzel celo njegovo hčer Jelisevo v zakon. Na Srbskem in v Bolgariji pa ni imel nobenega vpliva. Le enkrat je Avstrija razširila svojo oblast čez Srbijo in Bosno ter čez Rumunijo do Olte. To je bilo po srečnem miru v Požarevcu 1718. Toda ta oblast je trajala le do 1739. Po belgrajskem miru se je morala Avstrija umakniti zopet nazaj čez Donavo in Savo. Ni nič več živel princ Evgen.

Tudi Laudon je poskusil razširiti državne meje na iztoku, toda ni vspel. Se le leta 1878 se je vrnila Avstro-Ogrska k svojej pravej politiki ter se spustila vnovič v Bosno po hudem odporu ravno od mažarske strani. Toda pri tem podjetju niso odločevali Mažari, ki niso vsega vprašanja tudi razumeli.

Znane so krilate besede Andrassyjeve o zavzetju Bosne. A kakor se je varal ta za Mažare veliki državnik o lahkem osvojenju Bosne, tako se dandanes varajo Mažari sploh o svojej bodočej premoči na Balkanu, katera jim tudi ne more nikdar pripasti radi pomanjkanja duševnih in gmotnih sil celega mažarskega naroda.

Kdo nasprotuje rednemu parlamentarnemu delu?

Poročali smo že, kolik vihar sta pri sicer za redno parlamentarno delo »vedno vnetih« nemških levičarjih vzbudila znana predloga poslancev dr. Fuchsa in dr. Lučigerja glede premembe zborniškega poslovnika. Čeravno so bile vse parlamentarne stranke obveščene več dni prej o tem predlogu ter so posebno kršč. socialni poslanci načrt objavljali že pred vložitvijo v svojih listih, in akoravno končno vse parlamentarne stranke, izjemši morda socialne demokrate in češke radikalce, žele premembe poslovnika, so vendar vsi levičarski elementi zagnali velik krik, ko sta imenovani katol. stranki vzeli v roke tozadevno inicijativo. Pravijo namreč pred vsem, da je vsa akcija prenapljena in preveč zakulisna. V resnici se jim pa gre za vse kaj drugega. To se razvidi iz izjave nemške liberalne stranke, ki se je v soboto posvetovala o tej zadevi. Stranka načeloma pritrjuje akciji v dosegu parlamentarnega reda, ne soglašá pa s takim poostrenjem poslovnika, »da bi onemogočilo pravično (!) obrambo pred nasilstvi«. To se

pač pravi, da hočejo biti levičarji privilegirani obstrukcionisti. Izražalo se je mnenje, da vložena predloga ne dovedeta do cilja in da je mogoča prememba poslovnika le v sporazumu z vsemi parlamentarnimi strankami. Konečno so izvolili odsek petih članov, ki naj izdela konkretne predloge. Tako ovirajo delo levičarji.

A tudi Körberjevi vladi se očitá, posebno v čeških listih vseh strank, da ne gane niti z mazincem v prilog trajni asanaciji parlamentarnih razmer. Körber se boji namreč le vsenemške obstrukcije. Trdi se celo, da vlada nasprotno želi parlamentarne razmere dovesti tako daleč, da bo potrebna vlada brez parlamenta s pomočjo § 14., s katerim hoče pred vsem uveljaviti vojno predlogo ter nagodbo z Ogrsko. Vtem slučajju bi namreč na črta obveljala v sedanji sestavi inbine bilo treba ustreči številnim zahtevam, ki jih stavijo parlament. stranke kot *conditio sine qua non*.

Iz navedenega torej sklepajo češki listi, da sta se vlada in levica skupno postavili v bran za sedanje parlamentarne razmere, in dejanja kažejo, da to mnenje ni povsem brez podlage.

Zoper svobodo tiska na Ruskem.

Slavnost 200letnice ruskega časopisa so hoteli ruski časnikarji porabiti za veliko demonstracijo, pri kateri bi bili zahtevali svobodo tiska. Imeli so že pripravljene resolucije za banket, v katerih se zahteva:

Odrpavi se naj preventivna cenzura in administracijske kazni za izražanje javnega mnenja v tisku; tiskovne prestopke naj sodijo le od vlade neodvisni sodniki; tisk ima prostost, da kritizira javne naprave; odrpavi se naj postava, da morajo izdajatelji listov prositi prej koncesije; svoboda tiska se naj zakonito določi; uradniki politični nimajo pravice vmešavati se v tiskovne stvari.

Ko je vlada zvedela za ta načrt, je minister Pleve takoj prepovedal banketno slavnost. Poklical je k sebi ruskega časnikarja Mihajlovskega ter mu izjavil, da ne dopušča prav nobene izjave za svobodo tiska. Hotelir, pri katerem je bila naročena dvorana za banket, je dobil ukaz, da ne sme dati dvorane časnikarjem.

Časnikarji optimisti so že napovedali novo dobo svobode na Ruskem. Ako bi bilo svobodno časopisje, je gotovo, da bi si zapadno evropska svoboda kmalu priborila vstop v vsrusko javno življenje. Zdaj je pa ruska vlada jasno pokazala, da si ona teh svobodnin ne želi in tudi neče pripustiti ničesa, kar bi v liberalnem smislu vplivalo na ruske razmere. Minister je zagrozil časnikarjem, da bo postopal z vso strogostjo proti vsem, ki bi govorili ali pisali pri tej priložnosti za svobodo tiska. Slavnost se bo torej vsrila v jako ozkih mejah in ne bo nikakor donesla tega, kar se je upalo.

Razpor mej Apponyjem in Szellom.

Poloficiozno poročilo v nekaterih ogrskih listih, da so radi vojne predloge mej grofom Apponyjem in Szellom nastale diference že poravnane, se ne obistnjuje. Nasprotna postajajo z vsakim dnem ostrejša in zdi se, da ni več daleč čas, ko se uresniči že davno napovedani odstop grofa Apponyja od zborniškega predsedstva. Največjo pozornost je poleg znanih Apponyjevih zahtev vzbudila objava Apponyjeve spomenice na Szellovo vlado v dun. »N. Fr. Presse«, glede katere je neki bil dogovor, da se ne objavi v javnosti v nobenem slučaju in ki je prišla dopisniku tega lista v roke le potom tatvine ali podkupa, radi česar je bil v sobotni seji precejšen vihar proti temu židovskemu listu. Vključ temu se pa še zdaj sodi v poučenih ogrskih krogih, da ne pride do skrajnih konsekvenc, ker se končno vsaj v nekaterih točkah uda Szellova vlada. Ta je baje že sedaj voljna ustrediti narodnostnim zahtevam, posebno kar se tiče zastav. S tem se bo seve Ogrska zopet za korak približala k zaželeni ločitvi in grof Appony se končno zadovolji s sukcesivno izvedbo madjarsko-radikalnih zahtev. Szell si neki drugače ni mogel pomagati iz zadrege, ker bi mu v slučaju, da se obstrukciji pridružio tudi Apponyjevci, ne preostalo drugo, nego razpust parlamenta, nove volitve bi pa pod utisom novih stroškov za armado gotovo ne izpadle v smislu Szellovega načrta. — Zanimivo je, da je bil Szell v soboto proti temu da se dopisnik dunajske židnje izključi iz poslanske zbornice, (klici: »Se ga boji!«) češ da je ta dopisnik storil deželi že velike usluge.

Dr. Schaepmann, vodja nizozemskih katolikov.

Na kratko smo že sporočili, da je dne 21. t. m. umrl v Rimu, kamor je prišel zdravja iskat, v dobi 59 let dr. Schaepmann, s čegar smrtno je zadela nizozemske katolike silno velika izguba, ker ga bo zgodovina po pravici imenovala nizozemskega Windhorsta. V letu 1867 v duhovnika po-

sveden je postal pod bivšim utrechtskim nadškofom bogoslovni profesor v Rysenburgu ter se v tem času jel s vso vnmemo pečati z javnimi zadevami. Izvoljen je bil kmalu v drugo zbornico, kjer si je pridobil velik ugled pri vseh strankah. Za usor pri vsem javnem delovanju mu je bil nemški katoliški centrum. S posebno vnmemo se je boril za razširjenje volivne pravice, za socialne reformne zakone ter za splošno vojaško dolžnost. Sicer je pri svojem delovanju tuptam zadel ob odpor celo pri svojih kratkovidnih, starokonservativnih somišljenikih in nekoč so ga radi neke zadeve celo zatažili v Rimu, a brez vspeha, kajti papež je znal ceniti delovanje Schaepmannovo ter mu opetovano izrazil svojo naklonjenost. Vsed tega se je njegovo stališče vedno bolj utrjalo tudi v središču katoliške frakcije in ko se je po njegovem prizadevanju po zadnjih volitvah osnovalo iz katolikov, protestantskih konservativcev in protirevolucionarcev sestoeče koalicijsko ministertvo, je postal Schaepmann vodja katoliškega kluba. S Schaepmannom je legel v grob eden modernih katoliških politikov v najboljšem smislu besede; živel je v svojem času, umeval svoj čas in se boril z orožjem, ki mu ga je dala v roke sedanjost.

Utrdba San Carlos porušena.

Kdor je zadnje dni pazno zasledoval poročila iz Washingtona in Caracasa, je brezdvomno pričakoval, da se diplomaciji v najkrajšem času posređi ugodno rešiti nemško angleski venezuelski razpor, tem bolj ker je predsednik Castro bil voljan prepustiti interesiranim velesilam vse črinske dohodke. Baš vted tega je pa vso Evropo iznenadila vest o bombardiranju San Carla od strani nemške vojne ladije »Panther«, katerega vspeh je porušenje imenovane trdnjave in upepeljenje bližnje vasi istega imena.

Bombardiranje utrdb San Carlos je trajalo v četrtek do 6. ure popoldne. Poveljnik utrdb računa, da je bilo z nemških vojnih ladij oddanih kakih 1600 strelcev. Krogle so večinoma padle v vascu San Carlos. Židovje utrdb je močno poškodovano. Krogle so 12 venezuelanskih vojakov ubile, 15 pa težko ranile. Na utrdbi niso imeli tako velikih topov, da bi mogli zadeti nemške vojne ladije, ki so streljale z velike oddalje. Poveljnik utrdb, general Bello, se je vedel jako junaško in sklenil vstrajati do skrajnosti, a končno je vendarle podlegel. On zatrjuje, da je nemška vojna ladija »Panther« brez vsakega poviča začela obstrlejevati utrdbu. Z nemške strani se pa kot povod navaja dejstvo, da je neka tuja ladija prodira mejo bloкаде in v zalivu Maracaibo našla varno zavetje. Z razdejanjem utrdb si je odprla Nemčija prost uhod v zaliv, ki je največji in najvažnejši ob venezuelskem obrežju. Iz navedenega neoficielnega razloga — uradne izjave še ni — se pa vidi, da je bila ta res dokaj ničev in da je nejevolja Anglije ter Amerike nad postopanjem Nemčije kolikor toliko upravičena. Sicer pa sme biti Nemčija prepričana, da od tega nastopa ne bo imela kdove kakih koristi, ker bo severna Amerika z garancijo ali celo izplačilom dolgov kmalu rešila razpor in si pridobila zato vso popularnost južne Amerike.

Iz brzojavk.

Ogrska ministrana Dunaju. Včeraj sta bivala na Dunaju ministerski predsednik Szell in domobranski minister Fejervary. Prvi je prišel radi predsankcije nagodbenih predlog, drugi radi vojaške predloge. Zvečer sta oba odpotovala v Budimpešto. — Wolfv fiasco. Na občanem zboru »nem. nacionalnega društva«, čegar načelnik je posl. Wolf, je bilo od vpisanih 11.775 članov navzočih le 142, in še to skoro sami Dunajčani. S Češkega ni bilo nikogar. — Ogrska liberalna stranka sprejme vojno predlogo. V petkovi seji liberalne stranke je bila soglasno sprejeta vojna predloga. Minister Fejervary je naznanil, da se za Ogrsko zviša kontingent vojaških novincev za 9362 mož in večji troški za celo monarhijo do 1906 l. 20 milijonov. — Časni prestolonaslednik baje z ozirom na zadnjo afero ne prevzame prestolonasledstva. V tem slučaju pride na vrsto njegov sedaj desetletni sin. Do njegove polnoletnosti bi vladal prestolonaslednikov brat princ Ivan Jurij, ki bo tudi jutri povodom rojstnega dne nemškega cesarja predsedoval dvornemu obedu. — Španski parlament razpuščen. Dne 14. februarja se objavi kraljev dekret, s katerim se razpuščata obe zbornici. — Češki katoliški shod. Prihodnji češki katoliški shod se vrši, kot javljajo češki listi, v Brnu. — Panamska kanalska predloga je sklenjena za dobo 100 let in določa enokratno izplačilo zneska 10 milijonov dolarjev v zlatu Kolumbiji od strani zveznih držav ter vsako leto nadaljnjih 250.000 dolarjev. Za to odstopi Kolumbija šest milj široko ozemlje. — Predržni Japonci. V sedanjem japonsko-korean-

skem razporu je zahteval japonski poslanik v Šulu od koreanske vlade, naj več ne nastavi v državni službi bivšega finančnega ministra Zonika. Koreanska vlada je odgovorila, da se Japoncem ni treba vmešavati v koreanske notranje zadeve. Nato je japonski poslanik zapretel z izgubo prijateljstva. — Zmaga nemškega centra. Pri dopolnilni volitvi v nemški državni zbor iz volivnega okraja Hannover je zmagal nemški centur s svojim kandidatom svetnikom Engelen. — Nemški prestolonaslednik je odpotoval iz Petrograda v Nowgorod.

Makedonsko gibanje.

Makedonski odbor je izdal, kot javljajo iz Zofije, posebno okrožnico na lokalne odbore v Makedoniji, v kateri se pozivljajo, da drže besedo ter pred pričetkom aprila ne prične nobene akcije in ne so stavlajo nikakih čet. Zadnji napad na železnico se v okrožnici označuje za delo Arnavtov.

Veliko pozornost vzbuja govor poslanca Klofača v avstrijskem državnem zboru, ki je dejal, da ve glede 9. vojnega kora za gotovo, da je mobiliziran in da ima tudi za neseljive podatke, da bo v drugi polovici meseca februarja avstrijska vojna mornarica v luki solunski.

Tržaški škof presv. gospod dr. Nagl in Ricmanje.

Tržaški škof presv. g. dr. Fr. Nagl je poslal ricmanjskim vernikom sledeči list:

Katoliški verniki Ricmanj in Loga!

Do dna srca me je užalostilo, ko sem slišal že pred meseci in zdaj zopet, da nekateri od Vas hočejo zapustiti sveto mater katoliško cerkev, t. j. edino zveličajočo cerkev in stopiti v razkol, zato, ker je bil drugam premeščen g. kaplan in ni hotel zapustiti svoje kaplanije v Ricmanjih, tako, da je moral poseči vmes tudi svetovna oblast. O Vas nisem govoril v nobenem svojem odloku, tukaj se je šlo samo za g. kaplana. In zavoljo tega hočejo nekateri od Vas zapustiti materinsko cerkev in si nakopati častno in večno nesrečo? Jeli to razlog, da oaromatite spomin na svoje pradede in si pustite vzeti slavo sv. katoliške vere? Pa če kdo od Vas skoči v jamo, mari li bodo tudi drugi šli za njim. Od take nepremišljenosti se bodo pač varovali. Pri vsem tem je ostal Vaš dosedanj g. kaplan duhovnik katoliške cerkve in Vi hočete postati v znamenje, da držite z njim, razkolniki. Kako morete kaj takega počenjati?

Pomislite malo, v kako nevarnost večnega pogubljenja spravite Vi sebe, svoje žene, svoje otroke! Kak prizor boste Vi dali slabemu svetu, kako žalost provzročite dobri ljudem, kako škodo boste naredili lastni narodnosti? Za Vaše duhovne potrebe sem poskrbel in ni treba drugega, kakor da se poslužite dotičnega odloka. Nimate opravičenja, nimate vzroka, da bi zapustili mater sv. Cerkev.

Vrnite se tedaj na pravo pot in oklenite se svojih cerkvenih predstojnikov, kakor so to storili Vaši očetje, in zopet bo zavladal sveti mir v Vaših družinah, v Vaši občini.

Te kratke besede polagam Vam na srce kot katoliški škof, spominjaje se na besede sv. Duha: »In Tebe sin človekov, Tebe sem postavil čuvajem Izraelovi hiši; poslušaj tedaj glas mojih ustnic in oznanjaj ga po meni. Ko pravim brezbožniku: pogineš, brezbožnik, če pa ti brezbožniku ne prigovarjaš in ga ne opominjaš, da zapusti svojo pot, se brezbožnik pogubi v svojem grehu, toda dušo njegovo bom tirjal iz tvojih rok. Če pa ti brezbožniku oznanjuješ, naj zapusti svoje poti, on pa jih ne zapusti: on sam bo umrl v svojem grehu, ti pa si rešil svojo dušo.« (Ezech. XXXIII, 7-9). To sem Vam povedal. Zaradi svojih neumrljivih duš ne zapirajte pač svojih src tem besedam. Sv. Jožef, zaščitnik svete Cerkve, naj Vam izprosi milost stanovitnosti v sv. katoliški veri, da ostane njegovo svetišče v Ricmanjih Vam in Vašim otrokom vir blagoslova, tolažbe v življenju in v smrti. Vi pa ostane zveste katoliške družine pod varstvom in blagoslovom svete družine Jezusa, Marije in Jožefa.

Na praznik sv. Družine 1903,

Francišek

škof tržaško-koperski.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. januarja.

Razburjeni liberalci. O tem, da nista poslanca dr. Ploj in Robič podpisala dr. Ferjančičeve interpelacije radi sodnijskih zadev, priobčuje sedaj poslanec dr. Ploj v »Südsteier. Presse« pojasnilo, v katerem razglasi »Narodovo« poročilo za laž in nameravano zavijanje,

ker posl. Plantan, ki je nosil interpelacijo okolu, ni pustil ni Robiču ni Ploju niti toliko časa, da bi mogla, kakor določajo klubova pravila, poprašati svoj klub, ampak je rekel, da ima že dovolj podpisov. To je vedel tudi dr. Tavčar. Zato je tem bolj značilno »Narodovo« poročilo z napadi na poslanca Robiča in Ploja. Gosp. Ploj pravi, da bo proti krivicam, ki se gode slovenskemu narodu, vedno nastopal, da mu pa nikdar ne bo prišlo na misel ministerstvu, katerega delovanje v iustični upravi mora označiti kot krivično, izrekat i zaupanje s tem, da bi glasoval za dispozični fond. — To je tudi glavno, radi česar se nam zdi interpelacija g. nadsvetnika extra statum dr. Ferjančiča komična. Slovenski liberalci »interpelirajo« in po »Narodovem« potrpežljivem papirju pisarijo o sodnijskih zadevah, a vender ponižno izrekajo z glasovanjem za dispozični zaklad vladi zaupanje! Tako politiko razumi, kdor more! Vlada se interpelacijam takih mož le smeje. Zakaj se je neki celjska »Domovina« tako hitro vsedla na liberalni lim?

Časnikarska poštenost. »Ohrambno društvo« nam poroča: Neki nemškonsocialni »Narodovec« na Jesenicah ni imel miru, preden ni najdebelejših »Narodovih« laži o g. župniku Šinkovcu in njegovih cerkvenih govorih zanesel tudi v »Ostdeutsche Rundschau«. Ta list je pa dobil od župnega urada jeseniškega uraden popravek. Zvesta svoji navadi, je »Ostdeutsche Rundschau« popravek zavrgla. Ljubljansko »Ohrambno društvo« se je v tej zadevi obrnilo do dunajskega »Recht-schutzvereina«, katerega pravni zastopnik dr. Viktor Kienböck je »Ostdeutsche Rundschau« tožil. List je obsojen in mora popraviti svoje neresnično poročilo. — Ustrašil se je tudi »Rodoljub« ter priobčil popravek župnega urada v Dolini pri Trstu glede poročila o Ricmanjih.

Iz ljubljanske škofije. Mil. stolni prošt g. dr. J. Kulavie je imenovan kn. škof. komisarjem na bogoslovnem zavodu v frančiškanskem samostanu v Kamniku. — Župni upravitelj v Št. Gotardu je postal bivši župnik na Trati g. Mat. Pintar, g. kapelan Mat. Sušnik pa na Trati. Razpisane so župnije Kočevska reka, Krško, Reteče in Zg. Tuhinje.

Osebnostna vest. Profesor na deželni gimnaziji v Ptuj g. Iv. Brigola je nameščen na drž. gimnaziji v Celovcu. — Višji finančni svetnik pri nižjehavstrijski fin. prokuraturi, dr. Moric vit. Stibral je imenovan za fin. prokuratorja v Celovcu ter dobil naslov dvornega svetnika. — Ruskim carskim tajnim svetnikom je imenovan dunajski vseučiliški profesor dvorni svetnik Jagić ter je s tem odlikovano prof. Jagićevo sodelovanje pri petrogradski akademiji. — Pomozni sluga pri davkarstvu v Vipavi Fr. Tomažič je imenovan definitivnim za Brdo.

Imenovanje v sodni stroki. Više deželno sodišče v Trstu je imenovalo pravnega adjutanta Alberta Komaveca avskultantom.

Učiteljske premembe na Štajarskem. Nadučitelj pri Sv. Duhu v Lučah je postal definitivni učitelj pri Sv. Andreju v Slov. gor. g. Alojzij Majcen, šolski voditelj v Naraplah definitivni učitelj pri Sv. Duhu nad Ptujem g. Anton Pesek, kot učitelj pri Sv. Kungoti je nameščen g. Iv. Kavčič, prov. učitelj v Dev. Mar. v Polju; kot učiteljica v Teharjih dosedanja supletinja gđna Barb. Sapanek, v Artičah dosedanja supletinja gospodična Olga Mazi.

Zborovanja naših društev. Včeraj popoldne je imelo novoustanovljeno izobraž. društvo na Viču dobro obiskano predavanje. Govoril je g. dr. Krek. V izobraževalnem društvu v Stepanji vasi je govoril g. župnik Malenšek. V Preski je v mladem delavskem društvu poljudno razlagal osnovne pojme soc. vprašanja stolni vikar g. J. Kalan.

Idrijska realka. Šolska stavba idrijske realke je dograjena. S pričetkom prihodnjega šolskega leta se bo zavod že lahko izročil svojemu namenu, ker bo do tedaj stavba že osnažena in opravljena. V poslopiju bode tudi stanovanje za ravnatelja in slugo.

Ameriški Slovenci v stare domovino. Kakor smo že poročali, ameriški Slovenci letos obiščejo staro domovino. Ameriški slovenski listi že vabijo rojake na obilno udeležbo. Iz New Yorka se odpeljejo izletniki 11. junija naravnost v Neapolj, kjer ostanejo 1 dan, odtoč pojdejo v Rim, kjer bodo imeli samostojno avdijenco pri svetem očetu, na potu iz Rima se ustavijo 1 dan v Florenci, 1 dan v Benetkah, odkoder potem pridejo na obisk stare domovine. Najprej pridejo v Trst, obiskali bodo baje tudi čudovito postojnsko jamo, na to pridejo v Ljubljano, nekateri izlete potem tudi na Ble d. Nazaj se vrne vsakdo, kadar hoče s parniki Hamburg American. V Ljubljani se bo ustanovil poseben odbor, ki bo skrbel za časten sprejem dragih ameriških rojakov na slovenskih tleh.

— **Umrli** je v Kobaridu o. kr. nad stražnik v pok. g. Matej Vaupotič. — V Gorici je umrl artilerijski polkovnik Hünel. — Nadalje je v Gorici umrl v 31. letu svoje starosti g. Artur Ciprijani.

— **Nagla smrt.** Na Javorniku pri Koroški B. h. umrl je 25. t. m. nenadoma po noči bivši inženir pri industrijski družbi Mauricij Kraupp-Douschan, znan gostilničar in posestnik umetnega mlina.

— **V Gorenjem Logatcu** otvori prodajalno s 1. marcem g. Maks Japel, trgovski poslovodja tvrdke A. Pogačnik iz Cerknice.

— **Poročil** se je v Kranju g. Ernst Tibiletti z gđ. Kristino Depolijevo.

— **Anarhisti v Spljetu.** V hrvatskih listih čitamo, da so v Spljetu prišli na sled anarhističnemu gnezdu. Hrvatski listi spravljajo s tem v zvezo tudi ime socialista Dobiča, ki je bil do nedavno v Trstu. Pri hišni preiskavi so našli polno anarhističnih spisov. Uvedena je preiskava. Zapletenih pa je tudi nekaj domačih težakov.

— **Železnica Železniki-Škofja Loka.** V Železnikih se je osnoval odbor, katerega naloga je, da se napravi enotna železnica iz Železnikov v Škofjo Loko in se priklapi državni železnici. V kratkem bo odbor razglasil svoj projekt.

— **Nemški turnarji** z južnih avstrijskih dežel bodo imeli 15 febr. svoj »Gauturntag« v Judenburgu.

— **Delavski protestni shod v Trstu.** Včeraj se je vršil v Trstu protestni shod onih delavcev v luki, ki so avstrijski državljani. Delavci so protestirali proti množnemu se naseljevanju delavcev iz Italije, kar oškoduje domače delavske moči.

— **V Opatiji** imajo krasno, toplo solčno vreme. Deset je ondi 900 gostov.

— **Slovensko planinstvo.** Sekcija »Dravska dolina« slov. planinskega društva je sklenila na 1345 m. visokem Zgotovem vrhu napraviti razgledni stolp. V lovski koči, katero na 1542 m. visoki Veliki kapi gradi g. Pahernik, bo omogočeno vsled prijaznosti g. Pahernika za slovenske turiste opraviti posebno turistovsko sobo.

— **V višje plačilne razrede** so pomaknjeni na Kranjskem naslednji gg. nadučitelji oz. učitelji in učiteljice: V I. plačilni razred: Tomišč Stefan, Dular Franc, Koneccheg Friderika, Pin Valentin, Razinger Anton, Borovsky Marija, Kalinger Ferdinand, Šetina Franc, Sarec Hedvika, Burnik Valentin, Marn Jakob. — V II. plačilni razred: Perne Andrej, Gerkman Enilija, Spetzler Gustav, Wrester J., Škala Anton, Jelenc Stefan, Kecelj Alojzij, Drol Katarina, Trante Ignacij, Benedik Karol, Pipan Ivan, Bregant Mihael, Kalan Ivan, Arselin Avgust, Schmidinger Ana, Petrovec Tomaž in Stepičnegg Franciška. — V III. plačilni razred: Potrebin Leopold, Maurin Franc, Segar Ivan, Jaklič Ivana, Malovrh Hedvika, Perušek Ivana, Sark Albina, Perz Alojzij, Tomec Amalija, Furlan Ivana, Sachs Alojzij, Verbič Franc, Schott Jožefa, Lunder Franciška, Maharič Ivan, Wurner Olga, Cvar Andrej, Juvanc Ferdinand, Semerl Ivan, Petschauer Mat., Gorenčan Jožef, Javoršek Karol, Sedlak Amalija, Matko Martin, Tschurn Gabrijela, Kuterle Ivan in Benedičič Ivan.

— **Samomora v Mariboru.** V Mariboru se je ustrelil 18letni kompotrist Maks Likavec. Bil je takoj mrtev. — Skoro ob istem času se je ustrelil trgovski uslužbenec J. Langthaler. Tudi ta je bil takoj mrtev.

Ljubljanske novice.

Električno razsvetljeno staro strelišče. Marljivo delujoči pripravljalni odbor za veselico železničarjev na starem strelišču, ki bo prihodnjo soboto ob esmi uri zvečer, nam poroča, da staro strelišče ne bo samo lepo okrašeno, ampak da bodo vsi prostori istarega strelišča

sijajno električno razsvetljeni.

Pri nakladanju premoga na južnem kolodvoru je delavec Ivan Kos, 27 let star, iz Saveli, občina Jezica, tako nesrečno padel, da so ga morali prepeljati v bolnico.

V Črni vasi je včeraj popoldne posestnik Josip Vidmar iz Črne vasi št. 58 sunil 65 let staro posestnico Heleno Kraljič, s katero se je bil v pijanosti aprl, a tako močjo, da je padla in nezavestna obležala.

Nesreča v telovadnici. V telovadnici nemškega telovadnega društva v realki si je včeraj popoldne učenec V. razreda realke, Franc Gregorič, silil izvoščeka v Celovcu, mej telovadbo izpahnil desno nogo. Prepeljali so ga v bolnico.

Nezgoda. Alojziju Korošču, hlapcu pri Ranzingerju na Dunajski cesti št. 19, je stopil konj na desno nogo in mu jo hudo odrli.

Zima in mraz. Gradašica in Mali graben sta pretekli teden po nekodi do sredine pomrznila. Tudi Ilica in Prošica na Barji imata po nekod ledeno skorjo.

Netschek-Bernatovičeva prodajalnica bo otvorena zaradi raznih zakasnelih del pri rekonstrukcijah stopav meseca februarja t. l. Zdaj so videti v prvem nadstropju velike traverze, ki bodo nosile skladišče v prvem nadstropju Drelsetove hiše na Mestnem trgu.

Uradi okrajnega glavarstva za ljublj. okolico se presejajo baje že letošnje poletje v nove prostore v Hrenovih ulicah, v poslopje drž. pravdnštva.

Vojaško preskrbovališče zgrade baje ob tovorat cesti, blizu bolnice za silo. Staro poslopje nasproti hotela pri »slonu« bodo potem prejkone prodali, kakor tudi stavbni prostor (vrt in dvorišče). Zaradi lepe lege tega prostora ne bode težko kupcev najti.

Zgubljen. Posestnikova hči C. Skubic iz Javorja je zgubila danes dopoldne na poti od Čudrove prodajalnice do stolne cerkve denarnico, v kateri je imela dva zlata prstana in okrog 6 kron denarja. — Na Mestnem trgu je zgubila kuharica M. Belak petak. — Na poti iz Šške v mesto je zgubila neka gospa zlat uhan z brilantom, vreden 270 kron. — V mestu je bil pred dnevi zgubljen dobitni list srbske tobačne srečke. — Pred frančiškansko cerkvijo je bila najdena žepna ura z verižico.

S čevljem po glavi je udaril včeraj zjutraj kleparski pomočnik A. S., stanujoč na Radekega cesti št. 1, Terezijo Divjakovo, delavko v tobačni tovarni, stanujočo v isti hiši, ker se je potegnila za njegovo sestro, katero je bil zgrabil za lase in jo je pretapal, ker mu je bila vzela iz žepa jeden krof, katerega je bil prinesel seboj z neke veselice. Terezija Divjakova je na desnem licu ranjena. Sploh pa je S. tako razgrajal po hiši, da so poklicali policaja, da ga je odvedel v zapor.

Tatvina na plesu. Užu Pipu, uslužbenca električne železnice, je v soboto po noči na plesni veselici v Trčkovi gostilni v Skofjih ulicah nekdo ukradel klobuk.

Prijatelj. Danes po noči sta se na Martinovi cesti strela dva delavca na železnici. Jeden jo je dobil s kolom po nosu, drugi pa s steklenico po glavi, oba pa je policaj prijel in ju peljal v zapor.

Spomnite se tičkov! Prijatelj naših tičkov nam piše: Hudi mraz tare tudi drobne tičice, katere nimajo hrane in so v nevarnosti, da ne pozebejo. Zato se pa spomnite, prijatelji živalstva, teh revic in jim pripravite na pripravnih krajih gostoljubno južino. Tem veselejše bodo pevale spomladi, ko prestanejo sedanje hude dneve!

Poskušen samomor. Avgusta Perkota, slikarskega pomočnika, stanujočega v Streliških ulicah št. 31 je včeraj popoldne laško vino tako razgrelo, da se je šel v Gruberjev kanal kopat. Okoli 4. ure popoldne je prišel Avgust Perko po Gruberjevi cesti in vsakdo mu je lahko poznal, da si ga je fant precej naložil. V bližini svojega doma je naenkrat začel metati obleko raz se in na pol oblečen se je zagnal po bregu proti Gruberjevemu kanalu in je skočil v vodo. Njegova sestra je iz stanovanja to videla in je poklicala stariše in brata na pomoč. Tudi bramborci, ki so videli Perkota skočiti v vodo, so pritekli na pomoč. Avgust Perko je stal do kolien v vodi in se ni premaknil. Prinesli so lestev, da so mogli čez tri metre visoki zid ob bregu priti do njega. Brata sta mu dala vrv okoli života in sta ga s silo spravila iz vode, na kar so ga prenesli domov. Pravijo, da mu je močno vino zmešalo pamet.

Podružnica »Südmark« v Ljubljani je imela 23. t. m. občni zbor, kateremu je predsedoval neizogibni prof. Binder. Podružnica ima 385 članov. Blagajnik z imenitnim nemškim imenom in kroja slovenskega Černe je poročal, da je imela podružnicetekom leta dohodkov 942 kron, v meščanskem zakladu je 5297 kron, v mladinskem 892 kron. Zahvala se je izrekla kranjski hranilnici, iz Ljubljane odišlemu bivšemu učitelju Mahrovega zavoda Mattuschu in inženirju Riegerju. Sedaj hočejo v Ljub-

ljani ustanoviti tudi žensko podružnico „Südmarke“ Načeljuje podružnici seve tudi nadalje dr. Binder.

Književnost in umetnost.

* Slovensko gledališče. Jutri predstavljajo Stolbovo veseligrro »Morska deklica«, katera je bila tudi pri jubileju českega gledališča uvrščena v vrsto slavnostnih predstav in katere snov je povzeta tudi Grünfeldovo opereto, ki se sedaj predstavlja na Dunaju. Glavne vloge imajo v slovenski prirejeni igri trije ljubljanski filistri, ki obiščejo Opatijo. Te komične vloge igrajo gg. Verovšek, Lier in Boleška. — Četrtek četrtič in zadnjič opera »Psohlavci«. — Dne 6 februarja bo predstava v proslavo 25letnega sodelovanja g. Danila na slovenskem odru. — Zadnje poročilo o gđd. Kočvarjevi se sedaj pojasnjuje tako, da intendantica ni dobila nobenega grozilnega pisma in je dala vlogo g. Hanuševi iz drugih vzrokov. Z demonstracijami dijakov ni intendantica v nobeni zvezi. Kar se tiče nadaljne izobrazbe gđd. Kočvarjeve, smo izvedeli, da jo namerava intendantica poslati na stroške »Dramatičnega društva« na Dunaj.

Izpred sodišča.

Kazenska obravnava proti ponarejalcu denarja. Pred goriškim porotnim sodiščem se bo vršila v prihodnjem zasedanju kazenska obravnava tudi proti onemu Alojziju Belletiju, katerega so pred par meseci aretirali na Srpenici, zaradi razpečavanja ponarejenega papirnatega denarja.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani

Pestunja sv. očeta pone-rečila. Gospa Moroni, ki je Leona XIII. za njegovih otročjih let pestovala in katero je sv. oče nedavno v avdienci sprejel, je umrla v starosti 101 leta. Zažgela se ji je obleka in starka je umrla vsled groznih opeklin. — Silna influenca divja v Monakovem. Posebno veliko umre na influenco starih ljudi. — Pri operaciji umrla je vsled presilne narkozacije soproga inspektorja državnih železnic gospa Mattusch v Lvovu. — Tifus se v Oseku vedno bolj širi. Vzrok epidemije je nezdrava pitna voda. — Poneverjenju pri okrajnem zastopu v Reichenu nau na Češkem so prišli na sled. Doslej so dognali, da je poneverjenih 12 000 kron. — Srbska kraljeva dvojica pride 11. febr. obiskat grob kralja Milana v samostanu v Krušedolu, kjer bo gost našega cesarja. V Semlinu ju bo pričakoval hrvaški ban. — Silen mraz je še vedno na Dunaju, kjer imajo 25 do 26 stopinj mraza. Vsi potoki v okolici so zamrznjeni. V Raci na Srbskem je predvčeršnjim padel sneg modre barve, v katerem so bili pomešani mrtvi hrošči. Zračni tok jih je zanesel tja. V južnem Uralu je mraza 40 stopinj po Celziju. — O stavki krojačev na Dunaju se poroča, da stavkujočim manjka denarnih sredstev. Nekaj krojačev je že zopet prosilo dela pri konfekcijskih delavcih. Stavkujočih krojačev je sedaj 3116. — Ogenj v tobačni tovarni v New Yorku je povzročil silno paniko med delavstvom. 500 delavcev se je drenjalo na stopnjicah proti izhodu. 3 ženske so umrle v gneči, 5 žensk in 1 moški so težko ranjeni. — Defraudacija v Zaleszczykah znaša 66 000 K. Skodo bo nosil največ žid Lancon kot glavni interesent. — Krupp ni umrl? »Dortmunder Arbeiter Zeitung« beleži glasove, ki trdijo, da Krupp ni umrl, ampak, da so namestu njega dali voščeno podobo v rakev. Te govorice so nastale vsled tega, ker nihče razven najbližnjih sorodnikov ni bil pripuščten v sobo, kjer je ležal Krupp. — Vstrajna advokata. V Ameriki sta pri neki sodnijski obravnavi odvetnika prizadetih strank govorila vsega skupaj deset dni. Imena teh dveh odvetnikov sta Quin in R. S. Smith. — Nov serum proti tuberkulozi je iznašel dr. Marmorek v Pasteurjevem zavodu. V kratkem predloži svojo iznajdbo akademiji. Mnogo oseb je že ozdravelo s pomočjo tega seruma. — Zlato medalijo za matematike v vrednosti 1000 kron je ustanovil švedski kralj. Vsako leto se da to odlikovanje kakemu odličnemu matematiku brez razlike narodnosti.

Napoleon I. in gibanje »proč od Rima«. Ko je bil Napoleon I. še konzul, je

prišel k njemu nekega dne zastopnik angleškega ministra Pitt-a, ki mu je obljubil, da bo Anglija z njim sklenila mir pod pogojem, da vpelje na Francoskem protestantizem. Napoleon je rekel: »Jaz sem katoličan in ohranim na Francoskem katoličanstvo, ker je to edino prava vera. Daleč sem od tega, da bi to vero uničeval, ampak hočem je podpirati.« »Ako boste tako ravnali« — je rekel angleški zastopnik — »si boste pripravljali veliko zaprek, ker boste v oblasti Rima. Vaša volja bo vsemu postala z voljo duhovnikov in zgubili boste zmoglost vladati samovoljno.« — »Sedaj« — rekel je Napoleon — »ste dve oblasti. Za časne zadeve imam svoj meč, ki zadostuje, da se uresničuje moja volja. Za večne reči je Rim in ta bo glede tega odločeval, ali je z menoj v zvezi ali ne, saj ima do tega pravico.« — »Ne boste nikoli« rekel je Anglež — »celi vladar tudi ne v posvetnih rečeh, ako ne boste ob enem tudi glava cerkve. Upeljite reformo, upeljite vero po svojem okusu.« — Napoleon je ponovil zadnje besede in se je prisrčno smejal. »Ako bi hotel« — je rekel — »vero upeljati, bi moral iti na Kalvarijo preje, in tega na mena nimam!« Tako Napoleon. Neš reformatorji, zlasti »pročodrimovci« čutijo bolj se poklicane upeljati novo vero kot velikan Napoleon, — ali hočejo morda ravno oni preje na Kalvarijo?

Društva.

(Zadruga ljubljanskih gostilničarjev) Vabila na plesni venček zadruga gostilničarjev, kavarnarjev itd., ki se bo vršil dne 5. svečana t. l. v restavracijskih prostorih g. Ederja na Kongresnem trgu, prično se razpočijati pričetkom tega tedna. Ker je pri ogromnem številu p. n. vablencev lahko mogoče, da se je kdo gospodov, ali pa še morda kaka čestita rodbina prezrla, prosim se tem potom oproščenja ter se ob enem naznanja, da se je mogoče udeležiti plesnega venčka tudi brez vabila. Vendar pa prosim odbor, da se vsakdo, katerega se je po pomoti prezrl in ni dobil vabila, ali pa če kdo zahteva kakih pojasnil, obrne na g. A. Zajca, gostilničarja na Rimski cesti, ki bo potrebno ukrenil, da se zadeva takoj poravnata. Zanimanje za ta plesni venček je jako veliko. Prepričani smo, da bo izid zadrugi gostilničarjev v čast, bolniški blagajni pa, katera se misli ustanoviti za gostilničarje in njihove uslužbenke, in kateri je tudi čisti dobiček plesnega venčka namenjen, pa v veliko korist.

(Besedo s plesom) priredi Čitalnica v Spod. Šiški v proslavo Val. Vodnika in XXV. l. društva, ki bo v nedeljo 1. feb 1903 pri Koslerji s prijaznim sodelovanjem tamburaškega kluba *. Vpored: 1. »Danica«, svira tambur. klub. 2. A. Förster: »Ilirija oživljena«, moški zbor. 3. »Valentina Vodnika slava!« zložil Jak. Alešovec, deklamuje gđd. Helena Zakotnikova. 4. »Ruski ciganski valček«, svira tamb. klub. 5. Kam. Mašek: »Strunam«, moški zbor. 6. »Spavaj sladko«, svira tambur. klub. 7. B. Ipavec: »Planinska roža«, moški zbor. — »Mutec«. Veseloigra v enem dejanju. Ples. Začetek ob pol 8 uri. Vstopnina za neude 1 K, za družine 3 oseb 2 K, častiti člani čitalnice so vstopnine prosti. K mnogobrojni vdeležbi vabi najljudneje odbor.

(Slovensko katoliško akademsko društvo »Zarja« v Gradcu) ima v sredo 28. t. m. zvečer ob 8. uri v društvenih prostorih svoj II. redni občni zbor s sledečim vporedom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Eventuelno čitanje poročila bratskega društva »Danica« na Dunaju. 3. Poročilo odbo-rovo. 4. Slučajnosti. — Sodišljeniki dobro došli!

Telefonska in prvoljavna poročila.

Dunaj, 26. januv. (C. B.) V klubu nemške ljudske stranke je bila burna debata o češki obstrukciji. Posl. Walz je dejal, da so bile nemške stranke preprizanesljive napram češki obstrukciji in da bi morale s skrajnostjo popolnoma udušiti češko obstrukcijo. Po prvem branju vojne predloge naj nemška ljudska stranka prične odkrit boj proti češki obstrukciji, pred vsem pa naj odločno od vlade zahteva, da se pojasni politični položaj.

Dunaj, 26. januv. Socialni demokratje so sklenili, da toliko časa ne bodo več podpisali nujnih predlogov čeških radikalcev, dokler bodo premembo

poslovnika hoteli rešiti z nujnim predlogom.

Dunaj, 26. januv. V sredo pride v državnem zboru v razpravo vojna predloga. Domobranski minister bode podal izjave o željah raznih strank glede vojne predloge.

Dunaj, 26. jan. V parlamentarnih krogih krožijo vesti, da je pisarna državne zbornice že izgotovila načrt novega poslovnika, ki določa, da nujni predlog pride še-le tedaj do obravnave, če ga podpiše ali podpira osemdeset poslancev.

Dunaj, 26. jan. Jutri se na predlog dr. Luegerjev snidejo vsi državnozbornski klubi, da sestavijo svoje želje glede sprememb v vojni predlogi.

Dunaj, 26. jan. Ker so Poljaki v sladkornem odseku pričeli z nekako obstrukcijsko taktiko, vršili so se dogovori mej Poljaki in Čehi ter se bo sklenil kompromis.

Dunaj, 26. jan. Vsi listi se pečajo z Jauresovim govorom v francoski zbornici, v katerem je branil trozvezo in povdarjal, da služi le miru ter je zavračal one, ki se hočejo za zadnje francoske poraze maščevati Nemčiji.

Celovec, 26. jan. Včerašnji shod Schönererja v Beljaku bil razbit. Wolfovi pristaši ga onemogočili s krikom. Predsednik poslanec Stein reda ni mogel vzdržati, zato shod razpuščen. Poročevalca kršč. socialnega lista vrgli iz dvorane.

Praga, 26. jan. Poslanec Mladočeh Fort je imel včeraj shod svojih volivcev. Na shodu je ostro obsojal taktiko poslanca Stranského ter je dejal, da je ta taktika za češki narod uničujoča in pripravlja poraz češkemu narodu. Dejal je, da hoče od srca povedati resnico in za to pravi, da bi bila edina prava taktika Mladočehov neizprosna obstrukcija. Stališče ministra Rezeka je nevzdržljivo. Volivci so poslancu Fortu izrekli zaupanje ter mu naročili naj odslej postopa po svoji lastni previdnosti in lastnem prepričanju.

Budimpešta, 26. jan. Danes se je v ogrskem državnem zboru pričela razprava o vojni predlogi. Razprava se vrši mirno. Neodvisna stranka, ki je grozila z obstrukcijo, ako se takoj ne uvede dveletna vojaška služba, upelje pri ogrskih polkih mažarski službeni jezik, vse ogrske polke pokliče nazaj na Ogrsko, in je stavila še celo vrsto drugih pogojev, ni pričela z obstrukcijo. Govori se, da je temu vzrok bolezen obeh vodij opozicijskih strank.

Madrid, 26. jan. Shod bivših liberalnih ministrov je odobril program Montera Rios, ki bodi v bodoče vodilo španski liberalni stranki in ki določa: društvene in zborovalno svobodo tudi za verske družbe; uvedba obligatorne splošne volivne pravice; nezdržljivost poslaniškega mandata z drugo javno funkcijo; nevmešavanje v evropska vprašanja; utrditev zveze s Portugalom in špansko Ameriko; ojačenje španskega brodomstva; konečno so v načrtu nekatere postavke v prilog proletarijatu. Vodstvo stranke se je poverilo posebnemu odboru.

Bukarešt, 26. jan. Podpredsednik urada za državne dolgove Parisiano in pisarniški ravnatelj Dimitriesko sta za-

krivila razne malverzacije pri žrebanju državnih rent l. 1899—1901. Oba sta v zaporu. Ž njima sta bila zmenjena dva bankirja.

Brno, 26. jan. Nemški poslanci z Moravske objavljajo izjavo, glasom katere je nemogoča nadaljna akcija moravske pravne konference radi češke izjave v zadnji spravi konferenci. Nemci izjavljajo, da so se le neradi odzvali povabilu za sodelovanje pri spravi akciji, ker jim ne ugaja Koerberjev načrt.

Umrlj so:

23. jan. Neža Zupet, delavka, 53 let, Florijanske ulice 4, Morbus Brighthii.
34. jan. Amalija Hvatal, uradnega sluge hči, 9 mes., Strni pot 8. Catarrh. gentro intestin — Marija Riedl ol. Reitenfels, zasebnica 82 let, Florijanske ulice 7, Emphysema pulm. Marasmus.
25. jan. Anton Nachtigal, stavb. polirja sin, 2 leti, Rimska cesta 23, Bronchitis Pneumonia.
V hiralnici:
24. jan. Ivan Gherbaz, solski sluga, 64 let, Marasmus. — Marijeta Terček, gostija, 68 let, Marasmus.

Spominjajte se
ljudskega sklada.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m., srednji zračni tlak 746.0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi.	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
24	9. zveč.	746.6	—10.6	brezv.	jasno	0.0
25	7. zjut.	748.8	—15.7	sl. jzah.	megla	
25	2. popol.	747.7	—6.0	sl. jvzh.	jasno	0.0
26	9. zveč.	748.4	—10.2	brezv.	jasno	
26	7. zjut.	748.2	—10.1	sl. jzah.	megla	0.0
26	2. popol.	747.9	—1.4	brezv.	jasno	

Srednja temperatura sobote —10.6°, norm. —2.1

Srednja temperatura nedelje 10.6°, normale, —2.1.

Dunajska borza

dné 26. januarja.	
Skupni državni dolg v notah	101.7
Skupni državni dolg v srebru	100.70
Avstrijska zlata renta 4%	121.15
Avstrijska krona renta 4%	101.50
Ogerska zlata renta 4%	121.20
Ogerska krona renta 4%	59.75
Avstro-ogerske bančne delnice 600 glđ.	15.62
Kreditne delnice, 160 glđ.	766.50
London vista	239.82 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117.12 1/2
20 mark	23.40
20 frankov (napoleonor)	19.07
Italijanski bankovci	95.35
C. kr. cekini	11.31

Leštilni odtiskalni papir, odlikovan na svetovni razstavi v Čikogi. Preprosto uporabljen za posnemanje poljubnega lesovja pri pohištvu, vratih itd. Dobiva se pri trdki BRATA EBEL v Ljubljani, Franciškanske ulice.
Vnanja naročila proti povzetju. 524 20 11—7

Prostovoljna dražba.

Dne 29. t. m. prodala se bode po javni dražbi Končeva hiša v Šenčurju pri Kranju. 96 1—1

Hiša stoji tik ceste, blizu farne cerkve in je pripravna za vsakršno obrt.

Preklic.

Dne 27. grudna pr. leta sem gospo Franciško Kandušer, trgovčevo soprogo v Mengši, v cerkvi brez vsakega povoda žalil, kar sam iskreno obžalujem, proseč jo javno odpušcanja.

V Kamniku, 22. pros. 1903.

Alojzij Zajc, p. d. Zalokar iz Zgor. Jarš.

94 4—1

Notar dr. R. BEŽEK

uraduje od 1. svečana naprej

v pritličju Čudnove hiše, na vogalu sodniških ulic in Miklošičeve ceste, nasproti glavnemu uhođu justične palače.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Kavarovanje za zube pri žrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolektivne močje visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih.
134 152

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ignacij Žitnik.

Tisk „antohike Tiskarne“ v Ljubljani.